

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gl. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne št. 15 kr.

Oznanila
ikrat natisnena
od vrste 15 kr

Naročnina,
oznaila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odpriete rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasiilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramo.

Nefrankirana pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
semo poslani knjige
se ne vračajo.

Na Dolenjsko!

Letošnji glavni shod „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ bode torej v dolenski metropoli: v Novem mestu. Kakor nam kaže poziv krajnega odbora, kateremu na čelu kot častni predsednik je novomeški župan sam, se delajo velike priprave, da šoli in učiteljstvu naklonjeno prebivalstvo sprejme pričakovane goste kolikor toliko dostojno in slovesno. Novomeščanje pričakujejo zastopnike slovenskega učiteljstva iz Kranjske, Koroške, Štajerske in iz Primorskega, ter jim žele pokazati svojo znano slovansko gostoljubnost. Gotovo se nadejajo, da pridemo v mnogobrojnem številu!

Ne varajmi jih, ampak vsak, kdor le količkaj more, naj se poda na pot k veselemu sestanku v Novomestu, da si tam zopet po bratsko sežemo v roke, se posvetujemo o naših stanovskih težnjah ter pokažemo svetu, da nam gre narodni in šolski napredek nad vse! Učiteljstvo slovensko! Na veselo in mnogobrojno snidenje v metropoli Dolenjske!

Slovniška teorija Kernova.

Piše dr. Janko Bezjak.

(Dalje od št. 10.)

Videli smo doslej, da je vsak povedni glagol, torej tisti, ki je v povedni obliki, brez izjeme povedek; dalje, da moramo te povedke čestokrat pojasnjevati s tako imenovanimi **povednimi skloni** in da nahajamo v slovenščini petero povednih sklonov: imenovalnik, roditeljski, dajalnik, tožilnik, orodnik, pri glagolu „biti“ le prve tri, nemščina pa da ima le povedni imenovalnik, roditeljski in tožilnik. V tem se ločimo, kar zadeva teorijo povedkovo, prvokrat bistveno od Kerna, ki pozna le povedni imenovalnik in povedni tožilnik. Njemu ni gledé na analizo nobene razlike med stavkoma: ich bin der Meinung in ich gedenke des Freundes. Po njem služi povedkoma „bin, gedenke“ roditeljski v pojasnilo: tam „der Meinung“, tu „des Freundes“, a razlike ni med tema roditeljskoma. Mi pa je natanko razločujemo trdé, da je oni povedni roditeljski, ta predmet v roditeljski. Dalje o tem roditeljskem predmetu razpravljati, nam tukaj ne kaže; več bomo slišali o njem, ko se bo govorilo sploh o predmetu.

Dalje smo pa opazovali, da se more poleg povednega sklona rabiti tudi predlog: videli smo to pri razpravi o predmetovem in povedkovem tožilniku. Trdili smo, da služi slovenščini namesto povedkovnega tožilnika tudi tožilnik s predlogom za, a nemščini da služi v istem slučaju tožilnik s predlogom „für“, ali dajalnik s predlogom „zu“. Kaj pa pri glagolu biti? Služi li tudi njemu „sklon s predlogom“ v povedkovo pojasnilo?

Poglejmo! Razčlenimo stavek: „ta človek je brez vesti“ po njega stavkovih členih! Ni nam treba povdarjati, da je „človek“ osebek, „ta“ pridevek, ostale tri besede so nam večje vrednosti. Po dosedanjih trditvah mora biti „je“ povedek, kaj pa naj porečemo o besedah „brez vesti“! Ko bi se stavek glasil: ta človek je brezvesten, ne bi ugibali niti trenutek, ampak rekli bi: „Brezvesten“ je povedni imenovalnik, izražen po pridevniku, ki je nastal iz samostalnika „vest“ in predloga „brez“ s pomočjo obrazila **snz** = brez + vest + **snz**. O nekem človeku smo izjavili lastnost, ki je označena po pomanjkanji vesti; izjavili smo jo pravilno po pridevniku, ki zaznamuje lastnosti kot nahajajoče se na kaki stvari; bivanje te lastnosti znači povedek „je“. Pridevnik pa se po svojem bistvu vjema s svojim samostalnikom po spolu, sklonu in številu: po tem takem mora stopiti v imenovalnik in postane povedni imenovalnik. Pomniti je tu prav dobro, da vprašamo po njem s prašalnim zaimkom **kakšen**

Kako pa je v prvem stavku? No, oglejmo si ga dalje! Tudi tu izražamo o istem človeku isto lastnost; tudi tu vprašamo z besedo „kakšen“ in dobimo odgovor „brez vesti“; tudi tu pojasnjujemo povedek „je“ z ovim izrazom: jedina razlika je le, da one lastnosti ne zaznamujemo s pridevnikom, nego po „samostalniku s predlogom“. Še natančneje se nam kaže ta sličnost, če pristavimo stavek: ta človek je mirne vesti. Tudi tukaj moramo vprašati, kakšen je: „vesti“ je, kar že vemo, povedni roditelj. Vsi trije izrazi: brezvesten, brez vesti, mirne vesti se torej strinjajo v tem, da določujejo glagol „biti“ v istem smislu, namreč glede na **lastnost** osebkovo; vsak izraz tvarja z glagolom po jeden pojem. Po tem takem je samostalnik s predlogom „brez vesti“ najožje soroden s povednim imenovalnikom in roditeljem.

Celo drugače moramo soditi drugo pojasnilo glagola „biti“, ki je sicer tudi izraženo po „samostalniku s predlogom“, ki pa ima čisto drug pomen. V mislih nam so stavki kakor: hiša je na vrtu, oče so v mestu, to mu je bilo na korist, razstava bode v jesen itd. Ali se tudi tu povedki (je, so, je bilo, bode) pojasnjujejo gledé na lastnost osebkovo? Vprašamo li tudi tukaj po teh pojasnilih s prašalnim zaimkom „kakšen“? Ali tvarjajo tudi v teh stavkih ta pojasnila s povedkom vred jeden po logiki ne-razdružljiv pojem? Odgovoriti moramo, da ni takó.

Prvič se določuje bivanje osebkovo, izraženo po povedku, z ozirom na razna zunanja razmerja, v katera prihaja stvar, zaznamovana po osebkovo. To razmerje je v prvem in drugem stavku krajevno, v tretjem namerno, v četrtem časovno.

Iz tega sledé drugič tudi različna vprašanja, s katerimi vprašamo po posameznih pojasnilih: po prvih dveh s prašalnim zaimkom „čemu“, po četrtem s prašalno členico „kcdaj“.

Tretjič nam je pripomniti, da sklepamo iz odgovora prvemu vprašanju odgovor tretjemu in sicer tako-le: zunanja razmerja so slučajna, premenljiva, niso bistveni znaki stvarij, radi tega tudi z glagolom „bivanja“ ne tvarjajo jedne celote.

Iz tega premišljevanja sledi očitno, kar smo trdili zgoraj, da dobiva glagol „biti“, če je povedek, bistveno različna pojasnila, če so tudi enojno izražena po „samostalniku s predlogom“. Po naši trditvi je torej v stavku: ključ je iz zlata izraz „iz zlata“, razložiti popolnoma drugače, nego v stavku: ključ je na mizi izraz „na mizi“. Oba sta stavkova člena, pa različna. A vprašali boste: Kako pa naj imenujemo ta, kako oni stavkov člen? — O drugem ne bomo ni premišljevali ni dvomili: prislovno določilo je in sicer krajevno — in tako so v gori navedenih stavkih vsa povedkova pojasnila prislovna določila — o prvem nam je še izpregovoriti. Dokazali smo, da je treba v pojasnjevanje posebnih povedkovih sklonov; razpravljali smo dalje zgoraj o stavkih, po katerih smo uvideli, da je kak sklon samostalnikov s predlogom čisto najsorodnejši povednemu imenovalniku ali roditelju: kaj smemo sklepati iz tega?

Po vsej pravici to-le, da imamo povedne ali povedkove sklone brez predloga in s predlogom; torej je „iz zlata“ povedni rodilnik s predlogom „iz“, „brez vesti“ povedni rodilnik s predlogom „brez“.

To je druga glavna razlika med nami in Kernom. Ta ne razločuje „sklonov s predlogi“ po njih bistvu, ampak pravile: Povedni glagol določujemo tudi po „sklonu s predlogom“ (Causus mit Präposition). Da pa je ono razločevanje utemeljeno, o tem smo prepričani in upamo, da smo prepričali tudi častite bralce. Sicer bomo še o tej razliki govorili enkrat in donesli še jeden razlog za-njo, ko bomo razpravljali o predmetu.

Vemo, da Kernovci bodo zabavljali tudi o tej reči, češ, da ta razlika po slovnici nikakor ni potrebna, da je le premetena logika mati njena, da z njo ne bomo čistili in določevali slovnških pojmov in kar se nam more še jednakega oporekati. A za zdaj jim le porečemo: „Prijetelji! ne tako hudo; brez logike ni duševnega delovanja, in tudi slovničar mora čestokrat odložiti svoj močen oklep, s katerim se hoče varovati silnih napadov te mogočne vojnice na bojnem polji mislij in idej in se klanjati svitlemu meču, ki ga vihti z zmagonosno prepričevalnostjo“.

Pri konci smo z razpravo o teoriji povedkovi. Preostaje še nam premišljevatí, koliko te snovi in kako jo naj uči ljudska šola. A predno preidemo na to reč, naj ponovimo glavne točke, katere so se nam podale tekom razprave. Sledeče so:

1. Vsak glagol je povedek, če ima povedno ali finitno obliko, to je, če je ali v določnem ali velelnem ali želelnem oziroma dopustnem ali pogojnem naklonu. Kratko bi tudi rekli: vsak povedni glagol je povedek.

2. Torej je tudi glagol „biti“ v omenjenih naklonih povedek.

3. Nobeno ime, niti samostalnik, niti pridevnik, niti zaimek, niti števnik ne more biti povedek.

4. Tudi noben prislov in sploh nobena druga beseda ne.

5. Povedek potrebuje marsikrat še drugih pojasnil in določil; o nekaterih smo že obširno govorili, o drugih še bomo.

6. Jedno teh pojasnil, natanko razpravljenih je takozvani povedni sklon.

7. Razločujemo povedni imenovalnik, rodilnik, dajalnik, tožilnik in orodnik.

8. Povedni sklon se rabi tudi s predlogom.

9. Navadno služi povednemu glagolu v pojasnjevanje povedni imenovalnik; redkeje rodilnik in tožilnik; najredkeje in sicer le v slovenščini orodnik.

10. Povedni dajalnik se rabi le pri nedoločniku glagola „biti“ in nekaterih drugih glagolov.

11. Glagol „biti“ se določuje v povedni obliki le s povednim imenovalnikom, rodilnikom in sklonom s predlogom.

12. Sklon s predlogom določuje povedni glagol „biti“ ali po kakovosti osebkovi ali po drugem zunanjem razmerji njegovem: v prvem slučaju je povedni sklon s predlogom, v drugem prislovno določilo.

13. To razločevanje je opravičeno.

(Dalje sledi.)

Načrt za računanje na jednorazredni ljudski šoli.

Profesor L. Lavtar.)

(Dalje.)

4. primer.

Izvajanje pravila za pismeno množenje z mešanimi celimi števili n. pr. 348×23 .
Vaje na pamet kakor n. pr. 14krat 23 si mislimo že izurjene.

$a) \begin{array}{r} 348 \times 23 \\ \hline 348 \times 20 = 6960 \\ 348 \times 3 = 1044 \\ \hline 348 \times 23 = 8004 \end{array}$	$b) \begin{array}{r} 348 \times 23 \\ \hline 348 \times 2 = 696 \\ 348 \times 3 = 1044 \\ \hline 348 \times 23 = 8004 \end{array}$	$c) \begin{array}{r} 348 \times 23 \\ \hline 696 \\ 1044 \\ \hline 8004 \end{array}$
--	--	--

Med vsako malo jednoto preteče več časa, tako da morajo otroci sami na krajše računanje *a)* na izpuščanje ničel, *b)* na kratko pisavo misliti začetni. Pravilo kot zrel sad se samo od sebe izpreza.

5. primer.

Izvajanje pravila za pismeno deljenje z osnovnimi števili.

a) $8\ m\ 2\ dm\ 5\ cm : 1\ m\ 6\ dm\ 5\ cm$

$$\begin{array}{r} 5\ \text{ " } \\ 32\ dm \\ 30\ \text{ " } \\ \hline = 25\ cm \\ 25\ \text{ " } \\ \hline = = \end{array}$$

Take vaje pridejo na vrsto, ko učenci že znajo na pamet izračunati, kakor n. pr. tretjina od $8\ m\ 1\ dm$, in vrše se v smislu delitve.

b) $8\ S\ 2\ D\ 5\ J : 5 = 1\ S\ 6\ D\ 5\ J$

$$\begin{array}{r} 5\ \text{ " } \\ 32\ D \\ 30\ \text{ " } \\ \hline 25\ J \\ 25\ \text{ " } \\ \hline = = \end{array}$$

c) $825 : 5 = 165$,

$$\begin{array}{r} 5 \\ 32 \\ 30 \\ \hline 25 \\ 25 \\ \hline = = \end{array}$$

se vrši tudi v smislu delitve in z uporabo imen S, D, J.

Ko so učenci v mali jednoti *c)* že izurjeni, potem izpuščajo pri neposrednem pouku imena S, D, J in računajo na kratko v smislu delitve. Konečno se kratka delitev prevede na kratko merjenje. „Z ozirom na znesek je vsejedno ali izvršujemo deljenje v smislu delitve ali merjenja“. Mala jednota *c)* se potem izvršuje na kratko v smislu merjenja.

Ti primeri zadostujejo za osvetlavo, kako je mogoče računstvo večinoma posredno pončevati, vse drugo bode razvidno iz načrta samega.

Da pa še natančneje pokažem, v katerem smislu je sestavljen načrt, hočem navesti 1. uro 7. tedna za primer:

Neposredni ponk	Posredni ponk
1. šol. I. Konkretna števna vaja A (celi teden)	Vaje v pisani številni podob in števil.
2. " " " " " " " " "	Vrste za prištevanje osnovnih števil.
3. " " Shvatba in napisavanje ulomkov	Napisavanje ulomkov.
4. " " " " " " " "	Oblečene naloge za šest., odgovor se napiše.
5. " " " " " " " "	Seštevanje mnogoimen. štev. v decim. oblik.
6., 7., 8., " " " " " " " "	Uporabne naloge (obrtne).

Ko je dobilo vsako šolsko leto razun 3. svojo nalogo, začnem neposredni ponk s 3. šolskim letom, na kratko, kako ulomki postanejo, je otrokom že znano, novo je le njih napisavanje.

Kako nastanejo polovice? — Da razdelimo 1 celoto na 2 jednaka dela, zapišemo $\frac{1}{2}$
 " " tretjine? — " " 1 " " 2 " " " " $\frac{1}{3}$
 itd. itd.

Kako nastane 1 polov.? — Da smo 1 cel. na 2 jedn. dela itd. zapišemo $\frac{1}{2}$
 " nastanete 2 " — " " 1 " " 2 " " " " " $\frac{1}{2}$
 itd. itd. vse na kratko, k večjim 10 minut.

Na to preidejo na posreden pouk, k napisavanji ulomkov.

Zdaj se začne 1. šolsko leto neposredno in sicer prav na kratko poučevati.

Preštej te-le kocke (palčice, obročke itd.). Štej te-le kocke (palčice . . .) do 6te (7me . . .). — Zdaj pa покаžite, kako ste poprej vašo nalogo napisali. Pisava se popravi, kakor znano, in učenci morajo še jedenkrat vendar boljše štev. podobe in številke pisati.

Poprava nalog višjih šolskih let se hitro izvrši, ker naloga ne sme biti predolga. Kako pa učitelj preskrbi učence z novim opravkom, sem že v poprejšnjem namignil. Pri vsem tem se pa ne sme nikoli pozabiti, da imamo le otroški razum vzbujati in vaditi.

V načrtu se naslanjam na svoje računice in sicer na 1. in 2. slovensko, in na 2., 4. nemško. Na nekaterih krajih je treba naloge nekoliko preurediti, kako? — je razvidno iz načrta.

Če se še na kratko ozrem na svoje predavanje in omenim, da je treba podrobnega načrta za pouk iz računstva na jednorazrednicah, kako se tak pouk omogoči a) s krajšanjem, b) s premikavanjem snovi, c) osobito pa z neposrednim poukom, pri katerem je treba misliti na male jednote, da se zanje porabi kolikor mogoče malo časa, ter da se ž njimi razum vzbuja in vodi, samostojnost učencev goji in volja krepi, potem sem danes s svojo nalogo pri kraju; kedaj pa bo naloga sama v resnici dovršena, tega pa danes še ne vem povedati.

Načrte priobčim v „Popotniku“.

Dodatek. Naslanjaje se na predstoječi podani govor, preidem na priobčenje obljubljenega svojega načrta za računstvo v jednorazrednici. V tem ne nahajaš treh oddelkov; narava snovi jih zahteva 6 in sicer tako, da nareja vsako šolsko leto do 5. po jeden oddelek, 6., 7. in 8. šolsko leto pa skupaj jeden oddelek. Snov je razdeljena na ure od tedna do tedna za neposredni in posredni pouk, vsporedno s to razdelitvijo jo pa še nahajamo razdeljeno samo od tedna do tedna, da se jo lažje pregleda. S 5. šolskim letom se dovrši tako zvana „formula“, to je, učenci se seznanijo do konca tega leta z vsakovrstnim mehničnim računanjem in z vsakovrstnimi sklepi, zadnji oddelek (6., 7. in 8. šolsko leto) se pa peča samo z najvažnejšimi stvarnimi računi, na katere je seveda treba učence v prejšnjih letih pripravljati. 7. in 8. šolsko leto torej ponavlja snov 6. šolskega leta, vendar se morejo naloge spreminjati z ozirom na števila, pri računih o kmetijstvu, pri gospodinjskih in odstotnih računih tudi z ozirom na vsebino in sestavo tako, da si napravi učitelj z ozirom na navedene točke neke vračaje (turnuse), kar je v načrtu nemogoče izvršiti.

Obrtnih nalog v svojem načrtu ne navajam, ker sem ga sestavil za one kraje, kjer okolnosti zahtevajo naloge o kmetijstvu. Ako je torej jednorazrednica v kraju, kjer se ljudje pečajo večinoma z obrtjo, treba je le v načrtu račune o kmetijstvu nadomestiti z obrtnimi računi, dala bi se pa tudi napraviti vračaja za obe vrsti računov. Gospodinjske naloge naj pa izvršujejo deklice in dečki skupaj.

Ker je pouk večinoma posreden, morajo naloge čiste in oblečene, biti tako vrejene, da prejšnje sledeče razlagajo, pri oblečenih nalogah z ozirom na vsebino in tudi z ozirom na sestavo računov.

Preden j pa preidem na omenjeni načrt, hočem še jednega krajšega v navadnem slogu navesti, s katerim dobiš kratek pregled o snovi vsakega šolskega leta.

I. Načrt.

1. šolsko leto. Pri- in odštevanje v številnem prostoru do 20, ustno in pismeno. — Pripravljanje na množenje. — Mere in sicer: števne, o ceni (denarje), dolgotne in

votle pa samo z ozirom na one spreminjalke, katere ne presežejo števila 20. — Razširjenje številnega prostora do 100 s štenjem.

2. šolsko leto. Računanje v številnem prostoru do 100, ustno in pismeno; izvete so stopnje kakor: $46 + 32$, $98 - 45$, 3×20 , 3×23 , $60 : 3$, $63 : 3$. — Mere in sicer: števne, o ceni, dolgotne, votle, utežne in časovne pa samo z ozirom na spreminjalke, katere ne presežejo števila 100. Shvatba ulomkov: $\frac{2}{2}$, $\frac{3}{3}$, $\frac{4}{4}$ $\frac{10}{10}$. Razširjenje številnega prostora do 1000 s štenjem.

3. šolsko leto. Računanje v številnem prostoru do 1000, ustno in pismeno in sicer 1. naslanjajoč se na ustno, 2. po pravilu; pri pismenem množenji in deljenji le z osnovnimi števili. — Mere in sicer: števne, s cenami, dolgotne, votle, utežne in časovne pa samo z ozirom na spreminjalke, katere ne presežejo števila 1000. Najpriprosteji računi z ulomki. — Sklepni račun in sicer: Sklep z jednote na množino, in obratno.

4. šolsko leto. Ponavljanje usnega računanja v prostoru do 1000. — Razširjenje številnega prostora do 1 milijona. — Števne mere, mere o ceni, dolgotne, votle, utežne in časovne mere. Pismeno računanje po pravilu s celimi števili, izvzeto je le deljenje z D, s S itd. in z mešanimi celimi števili. — Najpriprosteji računi z ulomki. — Decimalna pisava mnogoimenastih števil. Shvatba decimalnih ulomkov. — Jednostavni sklepni račun.

5. šolsko leto. Računanje s celimi števili, z decimalnimi in navadnimi ulomki. — Jednostavni in sestavljeni sklepni račun. — Obrestni račun kot sklepni račun. — Računanje z mnogoimenastimi števili. — Ploskvene mere. — Izračunanje ploščine pravokotnika, paralelograma, trikotnika in trapeca. — Priprosti računi o površji teles.

6., 7. in 8. šolsko leto. Računi o ceni in sicer pregledni z ozirom na raznovrstne mere, osobito pa je treba vaditi v oblikah o računih (trgovskih n. pr.) Povprečni in delni računi. — Gospodinjski računi in oni v kmetijstvu. — Ponavljanje jednostavnega in sestavljenega sklepnega računa osobito z ozirom na obrestne račune. — Odstotni račun, osobito z ozirom na obrestne račune.

Obseg kroga. — Računi o ploščini pravih mnogokotnikov in kroga. — Kubične mere. — Telesnina paralelepipeda, prizem sploh, piramide, cilindra, stožca. — Površje in telesnina krogelje.

Treba je še, da razjasnim nekatere kratice v načrtu, s katerimi sem se ognu širokemu pisanju.

Vaje α , β , γ pomenijo: α) Štetje predmetov, katere postavljaš med štetjem v vrsto; β) določevanje števila po nastavljeni podobi (v jedni vrsti) iz predmetov; γ) nastavljanje številnih podob (v jedni vrsti) iz danih predmetov.

Vaje A in B pomenijo števne vaje naprej in nazaj in sicer: Aa, to je štenje od začetka številne vrste do števila; Ab, to je štenje od števila do števila naprej; Ac, to je štenje do števila in od tod za število naprej; Ad, t. j. štenje od števila za število naprej. — Ba, to je štenje od števila nazaj do začetka številne vrste; Bb, to je štenje od števila do število nazaj; Bc, to je štenje od števila za število nazaj.

Kratice J, D, S . . . d, s . . . pomenijo jednice, desetice, stotice . . . , desetine, stotine . . .

Kratice N_1 , N_2 . . . pomenijo normalne primere za vporabno računanje (oblečene naloge) in sicer N_1 prvi normalni primer, v katerem so imena števil imena predmetov, N_2 drugi normalni primer, v katerem se novci jemljejo v račun itd. (prim. moje računic in „Popotnik“, leta 1893, št. 13).

Pomen kratice $1 + 1$, $1 - 1$, 1×1 , $1 : 1$ je kar na ravnost umljiv. Tudi vaje so zaznačene na kratko, n. pr. vaje $1m = . dm$, $1m \ 2dm = . dm$, $2m = . dm$ zaznačijo cele skupine, torej tudi $1l = . dl$, ali $1 \text{ par} = . \text{ kosov}$ itd.

Ako nahajaš n. pr. napisane vaje: a) 4kg 58dkg — 23dkg = . , b) 4 S 58 J — 23 J, c) 458 — 23, je z a) označena cela skupina, ravno tako z b) in c).

Tudi vrste, katere so za posredni pouk največje važnosti, so na tak kratek način označene.

Pri sklepnem računu pomeni „1—a“ sklep z jednote na množino, „a—1“ sklep z množine na jednote, „a—1—b“ sklep z množine čez jednote na drugo množino, „a—ma“ sklep z mere na mnogokratnik itd.

Po teh opomnjah mislim, da bode sledeči načrt lahko umljiv. (Dalje sledi.)

Pomagajmo si sami in Bog nam bode pomagal.

Učiteljska društva Liezen-Rottenmann, St. Gallen in Ennstal na Gor. Štajerskem so pred kratkim razposlala štajerskim učiteljskim društvom ta-le poziv, kateri se nam radi blagega smotra, kojega zasleduje, vreden zdi, da ga zvedó tudi oni Popotnikovi čitatelji, ki niso člani štajerskih društev. Evo poziv:

„Mnoga in mnogotera društva zahtevajo časa, moči in denarja učiteljevega. Radovoljno prenašamo te žrtve, kajti večinoma so v blagor in korist bližnjika, ž njimi olajšamo bedo in pomanjkanje, odpravimo skrb in žalost, olepšamo zemsko žitje. Mi vsi smo že doživeli in izkusili, kaj premorejo složne sile in združene moči, vsaki dan vidimo, kaj dosežejo tudi gmotno slabi sloji, če se združijo. Vemo, koliko so pridobili složni delavci, koliko so si že priborili socialisti. Tudi vspehi učiteljskih društev so nam vzgled za to, koliko zamore celokupnost, in nas vzpodbujajo, da hodimo naprej po poti združnosti in si pomagamo sami.

Vsi jednemu, jeden vsem! Do sedaj prepuščali smo raznim zavarovalnicam, da so podpirale po našincu zaostalo družino. Učiteljstvo gornjeavstrijsko nam kaže, da si tudi v tem lahko pomagamo sami, če hočemo, nam potrjuje, da v slogi je moč, tudi v gmotnem oziru. — Tam v sosedni deželi deluje zdaj že šest let društvo učnih oseb, katerega smoter je, o smrti uda dotičnej obitelji, oziroma dedičem dati na razpolago toliko goldinarjev v podporo, kolikor ima društvo udov.

Učiteljska društva Liezen-Rottenmann, St. Gallen in Ennstal so se prepričala o nesebičnem in vzglednem delovanju omenjenega društva ter sklenila sprožiti misel, da bi se ustanovil tudi za štajersko učiteljstvo sličen zavod.

Najvažnejše o društvu „Selbsthilfe“, ko bi se ustanovilo po vzgledu zgornjeavstrij-

skega društva, blagovolite posneti iz naslednjih točk, koje bi bile okostje pravil novega društva:

1. Smoter društva je, po smrti uda zaostale podpirati, kakor gori označeno.

2. Društvo je pristopno vsem, ki spadajo k štajerskemu učiteljstvu, naj delujejo na katerih si bodi učnih zavodih, tudi začasno nameščenim učnim osebam.

3. Za vsak smrtni slučaj vplačati je vsakemu udu 1 gld. (eventuelno 1 krono) in sicer: za prvi smrtni slučaj naprej koj po ustanovitvi društva, za drugi slučaj po prvem itd. slučajji smrti, tako da je podporna svota vedno pripravljena.

4. Glavnico odstopiti (cesija) ali rubiti, ni dopuščeno.

5. Ta zavarovalna svota v znesku toliko goldinarjev, oziroma kron, kolikor ima društvo udov, izplača se takoj, ko dojde smrtni list.

6. Udi, ki se ne odzovejo svojej dolžnosti gledé na vplačevanje, se trikrat opomnijo, potem izobéjijo.

7. Da se pokrijejo upravni troški, je plačati 50 kr. vstopnine.

8. Za oskrbovalne troške plačati je vsakemu članu v prvem smrtnem slučajji vsakega leta 15 kr.

9. Vse stalno nameščene učne osebe naj tekom 6 mesecev po ustanovitvi društva naznanijo svoje mnenje o vsprejemu, tudi zasebni zavodi.

10. Zdravniško spričevalo se v tem času ne zahteva.

11. Pozneje stalno nameščenim potegovati se je tudi tekom 6 mesecev za slučajni vsprejem v društvo.

12. Kdor je ta rok zamudil ter hoče biti pozneje vsprejet, mora vložiti spričevalo o svojem zdravji in doplačati toliko goldinarjev (oziroma kron) kolikor udov je umrlo, odkar se je društvo ustanovilo, oziroma odkar je bil dotičnik stalno nameščen.

13. Ti zneski, kakor tudi morebitna darila itd. se zlagajo v poseben fond, in sicer tako dolgo, da doseže svoto 50.000 gld., da se omogočijo plačila o pogostoma pojavljajočih se smrtnih slučajih o priliki vojske ali epidemije.

14. Vsakdo ostane član, dokler se odzove svojim dolžnostim, tudi potem, ko je prestopil v zasebno življenje ali v drugo kronovino.

15. Izstopli lahko zopet vstopijo, o pogojih točke 12.

16. Člani, ki izstopijo vsled telesne ali duševne hibe s pokojnino manjšo od 300 gld. ali z odpravnino iz službe, ter nimajo drugih dohodkov, vpisujejo se brez nadaljnega vplačevanja tudi zanaprej v imenike.

17. Društvo sestavlja se po potrditvi pravil, prirejenih po pripravljalnem odboru ali tistih učnih oseb, ki so ali že ali pa še le bodo privolile pri zborovanji, sledečem po zavezni skupščini v Voitsbergu.

18. Po jeden odbornik iz vsakega okrajnega glavarstva in mesta z lastnimi pravili voli se v predstojništvo. Opravke oskrbuje ožji odbor, sestojč iz predsednika, tajnika in dveh najbližje stanujočih odbornikov.

19. Opravila so častne zadeve in se izvršujejo brezplačno.

20. Da se poravnajo pri ustanovitvi društva dolžnosti starejših udov z dolžnostimi mlajših bi bilo vplačati vsem, ki so dovršili 45 leto 20 gld., onim s 55 leti 40 gld., s 65 leti 80 gld. v rezervni zaklad. To se lahko zgodi tudi v obrokih.

Obširna pravila sestavlja pripravljalni odbor.

Kakor je razvidno, je naše društvo nekaka življenska zavarovalnica, opirajoča se na lastno pomoč, brez sebičnih postranskih namenov, zadruga brez delniške glavnice, torej brez nevarnosti, brez blagajnika, brez davkov, brez pristojbin za koleke, z najpripottejšo upravo, torej brez tantiem za upravne svetovalce, brez plač za uradnike, brez dividend za delničarje, katere bi morali plačevati naposled vendarle zavarovanci, hkrati z vsemi prednostmi in brez neugodnosti vsake druge zavarovalnice.

Vse, kar se vplača, dobivajo ostavljenici udov. Primerjajmo svoje društvo z zavarovalnicami.

Navedli bi se morda lahko sledeči pomisleki.

1. Zavarovancu se ne zagotavlja določena svota, število udov se lahko skrči. To bi pa bilo toliko, kakor dvomiti o zdravem

razumu učiteljstva in o zavesti skupnosti. In res se je razvijalo in pomnožilo gornjeavstrijsko društvo tekom svojega šestletnega obstanka neprenehoma. Kako je v tem oziru lahko pri zavarovalnicah, kaže nam društvo „Austria“, ki je bilo pred kratkim primorano, znižati izplačevalne zneske za 20 odstotkov, ne morda vsled nezgod, ampak le radi dosledno napačnega bilancovanja.

Delavnost odbornikov dovede na Gornjeavstrijskem društvu mlajše vsled zvišanja plače po prebitem sposobnostnem izpitu posebno pristopne učne osebe v vedno večjem številu.

2. Za kužnih boleznij se letni prispevek lahko potroji. Istina — a vendar le za kratko dobo. Zaostali bodo radi plačali, tudi to večjo svoto, ki se z ozirom na nadomestni zaklad itak lahko razdeli na daljši čas, v osrečujoči zavesti ohranjenega življenja.

3. Iz te zavarovalnice ni moči izstopiti, ne da bi zgubil dotičnik vplačane svote. To je pa prej prednost, kajti s tem si pridobi društvo le večjo trdnost in ustreza tembolj svojemu smotru, podpirati ostavljenice.

Oglejmo si pa zdaj prednosti!

1. Za 1000 gld. glavnice, katera se izplača po zavarovanečevj smrti, zahteva medsebojna zavarovalnica „Janus“ za pristop v najugodnejši starosti 20 let 17·84 gld. letne zavarščine (premije), katero je plačati v četrletnih obrokih. Ako pridobi naše društvo 1000 udov, bomo morali po dosedanjih skušnjah in po stanji statistike plačati na leto povprečno 12 gld. Naše zavarovanje je torej najmanj za tretjino ceneje. Vse družbe pač delujejo z mnogoštevilnim uradništvom, s troški za drago plačane upravne svetovalce, za davke in koleke, za dobičkaželjne delničarje. Njim je zavarovalnica, da se poslužimo izreka o pesništvu, molzna krava, katera jim daje mleko in maslo, nam zgolj nebeška boginja usmiljenosti in tovarištva.

2. Kdor hoče pristopiti k zavarovalnici, mora dokazati popolno zdravje; tega pri našem društvu ni treba; torej je tudi bolj človekoljubno.

3. Ako se je kdo zavaroval pri kateri sibi družbi in je vprašalno polo izpolnil pomankljivo in nenatančno, in ako potem družba to zve, oporeka veljavnosti police. To je pri našem društvu nemogoče; ono je torej dostojneje.

4. Vstopnica našega društva se ne more oddati ali zastaviti. Zavarovalnina ostane

torej vsekakor zaostalim; naše zavarovanje je torej gotovo primernejše.

5. Ker se izplača zavarovalnina takoj po sprejemu smrtnega lista, je poslovanje našega društva najhitreje. Drakrat pa da, kdor hitro da.

6. Ker se pobirajo zavarovalnine po goldinarji, je naše vplačevanje najmanj občutljivo, najlozje izvršljivo.

7. Člani, ki za stalno izstopijo radi telesne ali duševne napake predčasno iz službe s pokojnino, manjšo od 300 gld., zaznamujejo se v imenikih brez nadaljnega vplačevanja tudi nadalje kot člani. Take ljubezni do bližnjika ne kaže nobena zavarovalnica.

Da dokaže, da je tako društvo res zmožno živeti in prosperovati, usoja si odbor navesti kratko statistiko gornjeavstrijskega društva, iz katere je jasno uvideti lep prospek in blaženo delovanje njegovo.

Ko se je ustanovilo, dne 15. julija 1889, štelo je mlado društvo 181 udov; v istem letu pomnožilo se je število na 379.

V naslednjih letih je pristopilo: 1890 37, 1891 58, 1892 68, 1893 55, 1894 75, 1895 (do 23. aprila) 25 novih udov.

Število članov istega dne je bilo 658.

Umrlo je za obstanka društva 28 udov. Zavarovalnine izplačalo je društvo do 23. aprila 1895.

Leta 1889. za 4 smrtne slučaje 181, 264, 270, 375 gld.;

leta 1890. za 3 smrtne slučaje 384, 389, 390 gld.;

leta 1891. za 6 smrtnih slučajev 408, 411, 420, 447, 449, 450 gld.;

leta 1892. za 4 smrtne slučaje 471, 489, 497, 512 gld.;

leta 1893. za 4 smrtne slučaje 524, 538, 551, 566 gld.;

leta 1894. za 4 smrtne slučaje 627, 630, 629, 639 gld.;

leta 1895. (do 23. aprila) za 3 smrtne slučaje 651, 652, 658 gld.

Skupaj izplačalo se je 12.814 gld. Število smrtnih slučajev in torej vplačanih goldinarjev znašalo je povprek 4—5. S to malo svotico prikupijo si gornjeavstrijski učitelji pravico do podpore 658 gld. za zaostale.

Da so društvu naklonjeni vsi učiteljski sloji sosedne dežele, uviditi je iz tega, da šteje razum ljudskih in meščanskih učiteljev javnih in zasebnih zavodov tudi srednješolske profesorje, okrajne nadzornike, ravnatelje meščanskih šol, veroučitelje in učiteljice ročnih del itd. med svoje ude.

Društvo ustanavlja vsled mnogostranske želje celo poseben oddelek za učiteljske soproge. Mnogi izmed nas so zavarovani pri tej ali onej družbi, ali pri uradniškem društvu (Beamtenverein). Pa tudi ti bodo vedli in hoteli pridobiti si malenkostno zavarščino, plačljivo po goldinarji, z ozirom na velike dobrote, katere se lahko z malim dosežejo, svesti si celokupnosti in tovarišva in v blagor in korist lastne krvi, dragih svojecev.

Z ozirom na ta blagi namen usoja si podpisani odbor v imenu in po naročilu učiteljskih društev Liezen-Rottenmann, St. Gallen in Ennsthal vabiti vse učne osebe najuljudnejše, da pristopajo prav mnogobrojno novemu društvu. Pismene izjave pristopa blagovolijo se naj poslati ali naravnost nam, ali pa izročiti odposlancem za zavezino skupščino.

Gaishorn, dne 20. junija 1895.

Pripravljalni odbor za ustanovitev društva „Selbsthilfe“ učiteljstva Štajerske.

Slovstvo.

Novosti.

„Slovanska knjižnica“. Snopič 41. prinaša izvorno povest „Posavček“, slika iz življenja v polpretekli dobi, spisal Anton Sušnik. Snov tej povesti je zajeta iz narodovega življenja in je jako mično razpletena. Povest bode občinstvu gotovo ugajala. Slovanska knjižnica stane na leto 1 gld. 80 kr. (posamezni snopič 18 kr.) in se dobiva pri A. Gabršček-u, tiskarju v Gorici.

„Gluhonemi“. Zgodovina in sedanja metoda njih vzgojevanja. Spisal Anton

Rudež, učitelj v goriski gluhonemici. — 25 slik — Cena 3 krone.

Da je ta knjiga zagledala beli dan, je stalo vrhu neizmernega truda še 700 gld., od katerih je še 400 gld. pokriti. Gosp. pisatelj je zatorej pred kratkim razposlal nekaj iztisov raznim gg. tovarišem, da si je omisljijo. Mi knjigi želimo prav mnogo kupcev in jo zlasti priporočamo v nakup krajnim in okrajnim učiteljskim knjižnicam.

„Slovensko-nemški slovar“. Izšel je snopič 22., ki prinaša slovarsko gradivo od besede „voljan“ do besede „zapletenost“

Listek. Tutti frutti.

Komaj sem ucaikal velikih počitnic. Vročina in pa 210 otrok me je tako premoglo, da sem koncem julija res želel počitka. Z veselim obrazom sem torej razdelil šolska naznanila, opozoril otroke na to in ono ter jih za 6 tednov spustil domov. Sedaj se boš negoval, dragi France; do najdaljših boš spal, popoldne greš pa v gozd ter niti ne pogledaš rastlin in hroščev, katerih si že nasušil cele shrambe. Sedaj boš počival. Tako sem modroval stopaje po stopnicah v prvo nadstropje, kjer moja Anka gospodari, med tem ko jaz — njena močnejša polovica — v pritličji v primerno mali sobi vlivam modrost v glave otrok cele Zaloške fare. Nekaj dnij sem res hotel tako živeti, a pristudilo se mi je. Ko pregledujem razna pisma, najdem med njimi povabilo tovariša Pečnika, ki nekje na Gorenjskem vodi tri-razredno šolo, naj ga v počitnicah obiščem. „Anka, jaz jutri odpotujem. Pripravi mi vse potrebno na teden ali štirinajst dnij. Poiskal bom tovariša Pečnika v G....“. Drugo jutro ob peti uri zjutraj sem že korakal proti Rovtam in od tam naprej v Poljansko dolino. Popoldne sem prišel k tovarišu iz dijaških let, župniku Peterlinu, kateri me je zadržal do drugega jutra. Marsikaj sva se pogovorila s prijateljem Francetom pri kupici rujnega doljenca in nerad sem se poslavljaj od plemenitega svečenika. Proti dvanajsti uri se mi pokaže v mali dolinici prijazna vas G..... Da bi tovariša ne motil pri obedu, se vležem v gozd, vzamem iz torbe kranjsko klobaso in kos kruha ter se izdatno okrepčam. Ko sem kako poldrugo uro počival, napotim se doli v vas. Krasno lego ima to selo. Ozko dolinico, ki se razteza od severa proti jugovstoku, pretaka bister potocič, v katerem švigajo živahno postvi. Zavidal sem svoje tovariše za takó prijetno bivališče. Kako ugodno življenje imajo ti ljudje tu. Ker so vsi trije oženjeni in očetje, tvorijo že malo družbo, katera si gotovo zna sladiti življenje v tem

gorskem kraju. Soproge si pomagajo druga drugi, otroci se igrajo med seboj, možje pa razmisljajo na podlagi časnika, kateri je skupna last vseh treh, razna politična in nepolitična vprašanja. Kadar treba poslati slà v mesto, najamejo si ga skupno in tako niti njih denarnica ne čuti, da niso v mestu. In po zimi! Pri taroku ali pa pri knjigah prebijejo dolge večere, a matere pletejo v družbi otrok nogavice in druge potrebne stvari. Tako sem si nalikal življenje v tej šoli, a — motil sem se.

Ko vstopim v prijateljevo stanovanje, mi pride ta bledega obraza naproti ter me srčno pozdravi, predstavi mi svojo soprogo, žensko upadlega lica in trudnih očij. „Zavidam te dragi moj, za tvoje mirno gorsko selo. Saj tu živiš s svojimi tovariši kakor v raji“. „A prosim te“, zavrne me Pečnik, „ti ne poznaš razmer. Sit sem te gorske vasi do grla. Bodi Bogu hvaležen, da si sam, ker se tako lahko izogneš ostudnemu prepiru med tovariši“. — „Kaj, prepir s tovariši ti greni tukaj življenje? Torej sem se tako grozno motil! Jaz sem mislil, da živite kakor bratje“. Soproga tovariševa mi je koj začela tožiti o razporu med ženskami ter dolžila ostali dve vse krivde. Seveda zdaj niti mislil nisem na štirinajstdnevne počitnice tu, ampak odrinil sem že drugo jutro. Z ostalima tovarišema, s katerima nisem bil še znan, sem se po sili seznanil v krčmi, a nič mi nista bila kaj prijazna, najbrž radi tega, ker sem bil gost Pečnikov. —

Domu vračaje se, sem veliko bolj trezno mislil o svojih treh tovariših v G..... Ko me je Anka proti večeru petega dne po mojem odhodu srečala na pragu ter presenečena rekla: „Kaj si že tu? Kaj ti ni dopadlo v G.....?“ — sem ji odgovoril: „Ne, draga moja, naš Zalog mi je zdaj zelo ljub, in prosim te, ne toži mi nikdar, da živimo v samotni. Boljša samota, nego sramota“.

Rešetar.

Društveni vestnik.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.
Nadalje so delegatom izvoljeni:

14. Od učiteljskega društva za mariborsko okoličico: Frančiška Hübl, učiteljica v Selnici in Anka Seitz, učiteljica v Kamnici ter Karol Pestevšek, nadučitelj v Slivnici, Jožef Lasbacher, nadučitelj v Rušah in M. J. Nerat, nadučitelj v Mariboru.

15. Od učiteljskega društva za ptujski okraj Ivan Kaukler, nadučitelj v Ptujih in Teodor Wainhard, nadučitelj v Dornavi.

16. Ljutomersko učit. društvo: Vinko Vauda, nauč. v Veržeji in Janko Karba, učitelj v Ljutomeru.

17. Učiteljsko društvo za postojnski okraj: Matija Hrko, nadučitelj v Hrenovicah, Jožef Rustija, nadučitelj v Košani in Anton Levstik, učitelj v Senožcah.

18. Slovenjebistriško učiteljsko društvo: Ivan Koropec, učitelj v Studenicah.

19. Savinjsko učiteljsko društvo: Fr. Šijanec, nadučitelj v Št. Juriji ob Taboru.

20. Kamniško učiteljsko društvo: P. Gorjup, učitelj v Nevljah in Miha Kos, učitelj v Holmci.

21. Učit. društvo za radovljiški okraj: nadučit. Andr. Gerčar, Jožef Turk in Jožef Žirovnik.

Društvenino so poslali: Učiteljsko društvo za kranjski okraj 7 gl. za 28 pravih in 14 podpornih udov. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo 4:40 gl. za 22 udov. Ormoško učiteljsko društvo 4:20 gl. za 21 udov. Učiteljsko društvo v Sezani 7:70 gl. za 38 pravih udov in Ptujsko učiteljsko društvo 3 gl.

Ona društva, katera se še niso odzvala tako gledé na določiljatev letnine, kakor na naznanitev delegatov, prosimo, da prej ko prej storijo svojo dolžnost.

„Pedagogičsko društvo“ bode zborovalo po dokončanem zborovanji „Zaveze“ in njene delegacije, znabiti že ob 11. uri, vsekako pa pred obedom.

Gledé vožnje v Novo mesto svetujemo, da se vsi slovenski učitelji (razen dolenjskih) tako uredijo, da se v sredo 4. septembra zjutraj z vlakom v Novo mesto odpeljejo. Gospodi učitelji v bližini Krškega se pa lahko s pošto zjutraj ob 7. odpeljejo v Novomesto, kamor dojdejo ob 12. uri. Mnogi gospodi tovariši želé znabiti vrniti se čez Krško. V tem slučaju bi rad skupno vozove naročil, kar bi mnogo ceneje bilo. Zato prosim sploh vse gospode sodruga in gospice sodružnice, kateri žele tja gredé ali domu se vračujoč mahnuti jo preko Krškega, da to naznanijo vsaj do 1. septembra podpisnemu podpredsedniku.

V Krškem, 19. avgusta 1895.

I. Šega, Iv. Kerne, J. Lapajne,
t. č. tajnik. t. č. blagajnik. t. č. I. podpredsednik.

Udeležence VII. glavnega shoda „Zaveze“ še enkrat opozarjamo, da naj blagovoli vsak sam prositi za znižano voznino in sicer je dotične prošnje pošiljati štajerskim tovarišem (tovarišicam): „An das löbl. Verkehrsinspectorat der k. k. priv. Südbahn in Graz“, kranjskim in primorskim pa „An das Verkehrsinspectorat der k. k. priv. Südbahn in Triest“. (Državna železnica, ki je zelo po ceni, ne izdaje polovice kart.)

Vozni red:

Iz Maribora v Ljubljano:

Odh. zjutraj ob	2.51 brz.	—	Prih. ob	5.57 zjut.
" " "	7.57 pošt.	—	" "	12.41 pold.
" pop.	2.12 brz.	—	" "	5.16 pop.
" " "	2.19 meš.	—	" "	9.35 zveč.
" zveč.	11.39 pošt.	—	" "	4.37 zjut.

Iz Nabražine v Ljubljano.

Odh. zjutraj ob	8.27 brz.	—	Prih. pold. ob	11.31.
" " "	10.50 pošt.	—	" pop. "	2.42.
" zveč. "	7.10 "	—	" po noči "	11.32.
" " "	8.45 brz.	—	" " "	11.52.
" " "	9.35 meš.	—	" zjut. "	4.45.

Iz Ljubljane v Novo mesto:

Odh. zjutraj ob	6.10.	—	Prih. dopol. ob	9.43.
" opold. "	12.55.	—	" popold. "	5.18.
" zvečer "	7.20.	—	" po noči "	10.53.

Iz Novega mesta v Ljubljano.

Odh. zjutraj ob	4.33.	—	Prih. ob	8.19 zjutraj.
" dopold. "	10.15.	—	" " "	2.42 popold.
" zvečer "	5.46.	—	" " "	9.25 zvečer.

Ker se prične zborovanje odposlancev 4. septembra že ob dveh popoldne, odborova seja pa se bode že dopoldne vršila, bode kazalo, da odborniki in odposlanci dojdejo v Novo mesto vsaj že 4. septembra s 1. vlakom če ne preje. Štajerskim udeležencem bode se torej voziti ali s poštnim vlakom, ki odrine iz Maribora 3. septembra ob 11.39 ali pa z brzovlakom, ki se odpelje iz Maribora 4. septembra ob 2.51 po noči. Isto tako bode gledati odposlancem iz Kranjske in Primorskega, da odrinejo iz Ljubljane v Novo mesto z prvim vlakom, ki se odpelje 4. septembra iz Ljubljane v Novo mesto. Na mnogoštevilno in veselo svidenje v Novem mestu!

Slovenjigradec. Naše učiteljsko društvo zborovalo je 1. junija v navzočnosti 13 udov. Izborna podavanje gospoda Šmid-a „Kako naj učitelj vzbuja in pospešuje zanimanje ljudstva za šolo?“ bilo je sestavljeno povse na podlagi njegovih lastnih izkušenj. Gospodu referentu se je posebej zahvalil g. c. kr. okrajni šolski nadzornik. Referent sam pa je na občno željo obljubil, da misli to svoje delo v cenjenem „Popotniku“ objaviti. *) — Nič manj zanimiv bil je govor gospoda ravnatelja Barle-ta „O sedenji učencev pri pisanji“. Ta govor bil je povod živahnej debati, katere so se vsi navzoči udeležili. — Pred sklepom in pobiranjem udnine za l. 1894. opozori še gospod nadzornik, da se naj realije ne pretiravajo, ampak vaditi je bolj slovnico, katera naj omogoči učencem pravilno mišljenje.

Dne 4. t. m. popoldne zbrali smo se tekoče leto že v petič in zopet skoraj polnoštevilno, kar je gospod predsednik v svojem pozdravu tudi z veseljem omenil; bilo nas je 12. Novo pristopivšega člana gospoda Kožuba Fr., sprejeli smo s krepkim „živio“! — Na dnevnem redu bila so konferenčna vprašanja za letošnjo uradno učiteljsko konferencijo za šolske okraje Mahrenberg, Slovenjigradec in Šoštanj, ki se bode vršila 24. t. m. v Slovenjemgradu.

O prvem vprašanji „Kako se naj vzbujati in pospešuje samodelavnost učencev?“ razpravljal je g. predsednik, deleč celo razpravo na tri dele: a) učno obliko, b) metodiko, c) vajo učenčevu.

K drugemu vprašanju: „Stvarna obravnava in vporaba 131. č., „Gozdno drevje“ v 3. čitanki“, podal je gospod Kosèr precej obširno osnovo. V tem času primernem in za naše kraje posebno važnem vprašanji, vnel se je tako živahen in vsestranski razgovor, da bi bilo le želeti vedno takega življenja pri naših zborih. V obče pa moram pri tej priliki opomniti, da so se naša društvena zborovanja zdajno oživila; vendar, da bi se tudi nežna stran oglašala!

*) Dosedaj še nismo ničesar prejeli. Uredn.

Osnova podavateljeva se je slednjič z nekajimi spremembami sprejela.

Obravnavata tretjega vprašanja „Učiteljevo javno in zasebno občevanje“, morala je izostati, ker gosp. referent...!

Na polnoštevilno svidenje 19. novembra!

Juršinski.

Od Gornjegograda. Gornjegraško učiteljsko društvo zborovalo je 1. avgusta t. l. v Gornjemgradu. Ob 10. uri otvori gospod predsednik Kele zborovanje, pri katerem je imel čast v imenu vsega učiteljstva gornjegraškega okraja prav pristrčno pozdraviti navzočega, nam vsem milega gosta, velenčenega, za narod slovenski neumorno delujočega gosp. profesorja dr. Karola Glaser-ja. Na poziv predsednikov, zakličejo mu vsi navzočniki prav krepko: „Živio“! Potem pozdravi ude navzočnike, izrazuje svojo radost, da so se v tako obilnem številu — akoravno ne polnoštevilno — zborovanja udeležili, ter jih s krepkimi besedami vabi k marljivemu, zložnemu delovanju, ako hočemo doseči zaželjen vspeh. Spominja se prenagle smrti vestno delujočega, bivšega profesorja na mariborskem učiteljski, gospoda Levitschniga, ter zakliče: Blag mu spomin! V znak sožalja vstanejo navzočniki. Prežalostnim srcem spominja se g. predsednik tudi, da nam je, akoravno že starčka, vendar prezgodaj pobrala bridka smrt vedno odločno, značajno, neutrudljivo in vspešno delujočega šolskega ravnačelja v Ljubljani, gospoda Andreja Praprotnika; navzočniki zakličejo večkrat prav krepko „Slava mu“! Ko še gospod predsednik opomni, da boče v teku tega meseca, namreč 18. avgusta obhajal naš presvetli in viteški vladar, knez miru, zaščitnik šole in vsakega pravega napredka 65letnico svojega rojstva, povabi navzoče, naj Njemu in vsej habsburškej rodovini prav krepko zakličejo trikratni „Živio“ kar se je z oduševljenjem zgodilo, ter na to zapela prva kitica cesarske pesmi. Preide se potem na dnevni red. Gospod Fischer govoril je o učiteljevem taktu ter rešil svojo nalogo prav temeljito in izborno, za kar ga gospod predsednik v imenu vseh navzočnikov prav iskreno zahvali. Javila se je obena želja, naj bi se ta temeljita razprava v cenjenem „Popotniku“ objavila*) Po kratkih opazkah nekaterikov o tem predmetu prevzame na prošnjo predsednikovo njegov namestnik gospod Dedič predsedništvo, ter podeli besedo gospodu Kelcu, kateri je

*) Razprava boče dobro došla. Uredn.

razpravljaj vprašanje za letošnje okrajno uradno konferencijo: „Kako se vzgojijo trdni značaji?“ Za temeljito sestavljeno, z navdušenjem podavano razpravo ga gospod Dedič v imenu navzočnikov zahvali. Tudi sravki, katere je stavil podavatelj, so se z majhnimi spremembami soglasno sprejeli. Potem se je prečital zapisnik o zadnjem zborovanji, kateri se je po nekaterih opazkah odobril. Na dopis odbora, snujočega društvo „Selbsthilfe“, sklenilo se je, da boče gotovo več društvenikov pristopilo k temu dobrodelnemu društvu, a še le potem ko bodo znana in od visoke vlade potrjena pravila. Razgovarjalo se je še o marsičem in ker nikdo ni več stavil nikakoršnega predloga ali nasveta, sklene gosp. predsednik zborovanje, pristrčno se zahvaljujoč gospodom društvenikom za njih obilno vdeležbo in vstrajnost, ...c.

Iz ormoškega okraja. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za ormoški okraj zborovalo boče dne 1. sept. t. l. predpoldan ob 1/2 11. uri v ormoškem šolskem poslojpu po sledečem vspredu: 1. Zapisnik; 2. Dopisi; 3. Poročilo o bodočem društvu „Selbsthilfe“; 4. Predavanje; 5. Pogovori za prireditev razstave ob uradni konferenciji l. 1898.; 6. Predlogi in naveti. K polnoštevilnej udeležbi vabi najuljudneje

Društveno načelnistvo.

Pri tej priložnosti se boče razdelile slike šol. voditeljev ptujskega pol. okraja. Ako kedo razun šol. voditeljev še želi tako sliko, naj se do 28. t. m. pri načelniku oglasi.

Iz ptujskega okraja. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za „Ptujski okraj“ imelo boče redno zborovanje dne 5. septembra t. l. ob 10 1/2. uri dopoludne v prostorih okoliske šole. Vspored: a) Naznanila predsedništva. b) Zapisnik zadnjega zborovanja. c) „Šolsko nadzorstvo v minulih dobah“. Poročevalec gospod nadučitelj I. Strelec. d) Razgovor o novih društvenih pravilih. e) Slučajnosti in naveti. K obilnej udeležbi vse člane vabi najuljudneje odbor.

Iz šmarskega okraja. (Vabilo.) Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 1. septembra t. l. ob jednajstih dopoludne v Šmarji pri Jelšah. Vspored obsega med drugim tudi daljšo razpravo, ki še do zdaj ni natanko določena in razgovor o nalogi naših delegatov pri „Zavezi“ in „Lehrerbundu“. K obilni udeležbi vabi najuljudneje odbor.

Dopisi in druge vesti.

Ljutomer. (Okrajna učiteljska konferencija) za šolska okraja Ljutomer in Gornja Radgona se je vršila 10. avgusta v prostorih Franc

Jožefove šole v Ljutomeru. Zborovalna soba (IV. dekl. razred) je bila prav lepo ozaljšana, kar je napravilo na udeležence konferencije kaj dober vtis.

Pred predsedniškim odrom stal je doprsni kip previtlega cesarja v lepem zelenji. Stenska stran za odrom je bila obrobljena z lepimi rastlinami in cveticami; nad njimi ste viseli podobi ces. namestnika in dež. šolskega nadzornika. Od stranskih sten so gledali na nas slavni pedagogi in naš rojak-velikan dr. vitez Mikložič.

Navzočih je bilo 41 učiteljskih oseb in trije gosti učit. stanu: gospica Matilda Kavčič, gg. Ivan Kryl in Albert Lasbacher.

Konferencijo je tudi počastil s svojo prisotnostjo velecenjeni gospod Kukovec, namestnik predsednika v okrajnem šolskem svetu ljutomerskem ter se nje vdeležil z velikim zanimanjem do poldneva. Vršila se je konferencija po tem-le vspredu:

I. Ko je učiteljski pevski zbor Jenko-vo „Molitev“ prav dovršeno zapel, otvoril gosp. okr. šolski nadzornik Ranner konferencijo ob 1/29. uri s priznajnim pozdravom in z izjavo naše udanosti do previtlega cesarja, kateremu zakličemo navdušeno trikrat „Slava!“

Na dalje omenja gosp. nadzornik trpke osode, ki je preteklo zimo zadela našo cesarsko hišo (nadvojvoda Albrecht † 18. febr.), spominja se 25letnice Njega vzvišenosti g. ces. namestnika barona Kübecka (katerega smo po brzovajki spoštljivo pozdravili), izjavi vis. deželnemu zboru zahvalo učiteljstva v bivšem IV. plačilnem razredu za zboljšanje gmotnega stanja ter povdarja uspešno delovanje obeh okrajnih šolskih svetov in njih predsednika preblagorodnega g. dr. plem. Crona, kateri nas je počastil iz Niederdorfa na Koroškem s sledečo brzovajko: „Bitte die Lehrerschaft in meinem Namen herzlichst zu begrüßen und ihr ein recht gedeihliches Wirken zu wünschen. Cron.“ Z „živio“-klici smo ta veseli pozdrav vzeli na znanje.

Po otvorjenji konferencije imenuje gosp. nadzornik svojim namestnikom v predsedstvu g. nadučitelja Robiča iz Ljutomera, zapisnikarjem pa sta bila izvoljena gg. Zacherl iz Cezanjevec in Dominkuš iz Sv. Petra blizu Radgone.

II. Gosp. nadzornik prečita in razjasni več dospelih ukazov štaj. dež. šolskega sveta.

III. Iz obširnega poročila gosp. nadzornika o opazkah pri nadzorovanji šol povzamemo sledeče točke: Šolski obisk je bil v zimskem tečaju vsled hude zime precej slab, v poletnem tečaju pa so ga na nekaterih šolah ovirale nalezljive bolezni; vsled tega so tudi učni vspehi zaostali in je treba skrbeti, da se vsaj v glavnih predmetih učni smoter doseže. Šolsko-uradni spisi so bili večinoma v redu, le nekaj nedostatkov se je našlo gledé na šolsko kroniko, šolsko matico in gledé na klasifikacijo; bržčas bodo se skoraj vpeljale nove tiskovine. Popravljanje zvezkov se je vršilo redno. Šolska disciplina je bila deloma prav dobra, deloma dobra, le malo kje slaba. Pohvala in graja naj se uporabite modro. Obravnavano tvarino je treba marljivo ponavljati. Vestna

priprava na pouk je vsakemu, osobito pa mlademu učitelju (učiteljci) neobhodno potrebna. Gledé na vprašanja, katera daje učitelj svojim učencem, naj se učitelj točno ravna po ukazu vis. dež. šolskega sveta dne 28. novembra 1891, št. 7222; vprašanja so gledé na pogovor in prosto pripovedovanje o berivu velike važnosti. Učitelj naj se posluhuje pri pouku pravilnega jezika, ne pa lokalizmov in germanizmov. V razredih z oddelki je treba se držati učnega načrta, torej se dotični oddelki ne smejo prezirati. Snov je treba po oddelkih, oziroma v turnusih razvrstiti. Gosp. nadzornik priznava z veseljem, da je velika večina učiteljstva bila vneta ne le v izpolnjevanji svojih dolžnosti, ampak je vnetost tudi kazala v povoljnem napredovanji v posameznih predmetih, osobito v učnem in drugem deželnem jeziku, kakor tudi v računstvu. Gosp. nadzornik nas tudi seznaní z načeli, po katerih naj se ravnava pri obravnavi realnih predmetov v prihodnje. Gledé na telovadbo priporoča vaje vsaj s palicami, kjer ni drugega orodja; telovadi naj se na podlagi učnega načrta, ne pa po vojaških načelih. Šolski voditelji naj s svojim vzgledom uplivajo na podrejeno jim učiteljstvo; med vsemi pa naj vlada prava kolegijalnost. Vselej pa imejmo pri pouku vzgojevalni in patrijotični smoter pred očmi, skrbimo pa tudi za lepo vedenje in za zdravje šolske mladine, da bo krepka in čvrsta na duhu in telesu dorasla nam in starišem v veselje, našej mili domovini in očenjavi pa v korist in srečo! — Korenito poročilo gosp. nadzornika zadovoljilo je konferencijo popolnoma. (Konec sledi.)

Iz Logaškega okraja. Dne 17. julija 1895 se je vršila naša uradna konferencija v Gornjem Logatcu. Konferencija bi se morala vršiti v Dolnj. Logatci, kakor je bilo določeno in po časopisih objavljeno, a vsled neke pomote in trnoglavosti nekotih gospodov kolegov se je prestavila v zadnjem trenutku v Gor. Logatec.

Ob 10. uri imenovanega dne otvoril g. nadzornik J. Thuma konferencijo, in imenuje svojim namestnikom P. Repiča, naduč. na Unci. Zapisnikarjem sta bila voljena gospica Fr. Eržen in gosp. Karol Matajec. G. nadzornik se spominja po običajnem uvodu, umrlih učiteljev gg. V. Ribnikarja, J. Ingliča in J. Gabrovškega in preide na to k poročilu o stanji in napredku šol tega okraja. V obče se da sklepati iz celega poročila, da je zadovoljen s solami, oziroma učitelji.

Poročilo o podrobnem učnem načrtu iz računstva za šole logaškega okraja je sestavil g. J. Šega. Njegovo poročilo, ali njegov učni načrt iz računstva se razlikuje od predpisanega učnega načrta Močnikovega le v tem, da naj se opusti v I. razredu merjenje in delitev, a v ostalem se pa skoro popolnoma strinja z imenovanim. G. poročevalec je omenjal, da je pred dvema letoma imel isto nalogo, in ta krat

se je sprejel predlog soglasno, da naj se poučuje na dolnejelogaški šoli po tem črtežu za poskušnjo. Omenjal je dalje, da se ta načrt jako oslanja na Lavtarjevi še premalo znani načrt in stavlja končno predlog, da naj slavna skupščina določi, ali se še nadalje poučuje ali ne po tem načrtu. G. nadzornik je na to takoj izjavil, da on za svojo osebo ni za ta načrt, da bode, — če bi kedaj kako vprašanje prišlo radi tega, takoj izjavil se, da je bil proti načrtu, slavni skupščini pa da na izbero, glasovati za ali pa proti. Razume se potem samo po sebi, da je bila večina proti načrtu. — S točko „o najnovejših pojavih na pedagogičkem polju“ nam je podal g. Iv. Šega prav lepo sliko o novih prikaznih pedagogičkih in to poročilo bilo je prav zanimivo sestavljeno, vsaj je to kazala nenavadna paznost udeležencev. G. Leban je pa dokazal s svojim poročilom, da je dokaj knjig obrnil in premetal, preden je sestavil poročilo. Stavlja je končni predlog da naj se odda celo njegovo poročilo „Zavezi“, da taista stori potrebne korake, da dobimo knjige, ki bodo zadostovale šolskim potrebam.*) G. J. Kernc je kratko omenil, da naj se rabijo iste knjige, kakor lani, a omenjal jih pa ni nič, katere. Po našej pameti bi se pa to moralo zgoditi, ker drugače bode gotovo kaka sitnost ali kaka nepotrebna prevara. Iz poročila knjižničnega odbora, poročal je gospod J. Šega, posnamemo sledeče: Knjižnici je prirastlo od 15. jul. 1894 do 15. jul. t. l. 52 zvezkov, med temi 31 novih del, šteje torej knjižnica 415 del v 886 zvezkih. Knjižnica je imela gl. 391·42½ dohodkov in gl. 119·91 stroškov, torej gl. 271·51½ preostanka. Za bodoče leto naj se naroči: 1. „Popotnik“, 2. „Učit. Tovariš“, 3. „Ljubljanski Zvon“, 4. „Dom in Svet“, 5. „Vrtec“, 6. „Kmetovalec“, 7. „Napredak“, 8. „Fr. pedag. Blätter“, 9. „Schule und Haus“, 10. „Deutsch-öster. Lehrerzeitung“, 11. „Paedagogium“, 12. „Prakt. Ratgeber in Obst- und Gartenbau“, 13. „Gesetzblatt für Volks- und Bürgerschulen Österreichs“, 14. „Stein der Weisen“, 15. „Öster.-Ung. Monarchie“, 16. „Slovenska knjižnica“, 17. „Knjižnica za mladino“, 18. „Dramatično društvo“, 19. „Muzealno društvo“, 20. 21. „Glasbena in Slovenska Matica“, 22. Pedagogično društvo“, 23. „Gartenlaube“, 24. Blätter zur Förderung der Knabenhandarbeit in Österreich“, 25. „Album der Rinderrägen“, 26. „Dežel. zakonik za leto 1894. in 1895. — Pregledovalcema računov se izvolita gg. Pleško J. in Požnel Iv. V knjižnični odbor so bili zopet voljeni gg. Iv. Kernc, A. Pin in Iv. Šega. V stalni odbor pa gg. Kernc, Repič, Dermelj, Leban in Požnel. Izmed samostalnih predlogov omenjam

*) Naša sodba je pa ta, da slavna „Zaveza“ nima tu čisto nič opravka, kajti konferencija je uradna in tu se mora po onej poti hoditi, kakor je predpisana, namreč stvar mora iti na dež. šol. svet in od tu dalje. Ako hoče gosp. Leban izvesti svoj predlog, naj ga oglasi kot točko za let. občni zbor „Zaveze“, drugače pa ne gre. Op. poročevalca.

le predlog g. J. Benedeka, da naj se krajnim šolskim svetom naroči ali je naprosi, da naj preskrbe posameznim šolam strelovode. Gosp. nadzornik je odgovoril na ta predlog, da ni nikjer dobil kake postave, katera bi vezala krajni šol. svet, da napravi strelovode. Torej je to odvisno jedino le od krajnega šol. sveta samega.

Gosp. predsednik sklene na to z običajno zahvalo itd. konferencijo. Med konferencijo sta nas tudi počastila gg. okrajni glavar in komisar Župnek. Zastopnikom v okraj. šol. svet je bil izvoljen gosp. Hinko Likar, nadučitelj v Grahovem.

Po končanej konferenciji je bil skupen obed, kjer se je tudi nabralo nekaj kron za konvikt. Nabiral je g. nadzornik Thuma. — e—.

Iz Št. Ruperta na Dolenjskem. (Konferencija.) Okr. učit. konferencija za ljudske šole krškega šolskega okraja se je vršila letos dne 31. julija v šolskem poslopju v Krškem. Konferencijo je otvoril c. kr. okrajni šolski nadzornik gosp. Fr. Gabršek s primernim nagovorom. Zatrjuje zbranemu učiteljstvu, da bode tudi zanaprej deloval v napredek šolstva v tem okraju, radi tega prosi tovariše in tovarišice, da bi ga tudi zanaprej smatrali kot svojega vodnika, svetovalca in prijatelja in mu skazovali svoje zaupanje, ker le v medsebojnem zaupanju je možno uspešno delovati. Razloži nadalje namen konferencije, omenja šolskih postav, katere so proglasile učiteljstvo uprav izmed najvažnejših faktorjev narodne omike in narodnega blagostanja; povdarja, da bijejo srca vsega učiteljstva v neizrečni ljubezni do presvetlega cesarja, in da je učiteljstvo pri vsaki priliki izkazovalo svojo otroško ljubezen, udanost in zvestobo do prevzvišenega cesarskega prestola. Spominja se bridke izgube, koja je zadela presvetlo cesarsko hišo 18. svečana t. l., ko je umrl bojni maršal nadvojvoda Albreht, zmagovalec v bitki pri Kustoci, ter vabi skupščino, da naj združi svojo udanost, zvestobo in hvalečnost do presvetlega cesarja in vse hiše habsburške, z najgloblji sozajljem nad bridkim udarcem, ki je zadel prevzvišeno vladarsko rodbino in vso Avstrijo, s klicem: „Bog ohrani, Bog obvari našega premodrega vladarja Franciška Jožefa I.“ — Bog čuvaj premilo cesarico Elizabeto! — „Bog blagoslovi vso hišo Habsburško!“ — Skupščina na to vstane ter zakliče trikrat: „Slava!“ Potem pa stojé navdušeno zapoje cesarsko pesem.

Po otvorjenji konferencije imenuje gosp. predsednik svojim namestnikom p. Iv. Levca, nadučitelja iz Radeč, zapisnikarjema ga sta bila izvoljena gosp. Fr. Skulj, učitelj iz Vel. Doline, in gdč. Ernestina Rekar, učiteljica iz Št. Ruperta.

Poročilo gosp. nadzornika je pokazalo, da je bilo v Krškem šolskem okraju l. 1894/95. 25 javnih ljudskih šol z jedno ekskurendno šolo, skupaj 57 razredov. Učni jezik je bil na vseh šolah slovenski,

le na jedni slovenski in nemški. Šolo obiskovati dolžnih otrok je bilo 9257, šolo obiskujočih 8084. Nadalje je govoril g. nadzornik o nedostatkih, koje je našel pri nadzorovanji, dajaje ob jednom navodila, kako je postopati, da se dosežejo povoljni učni uspehi. Gledé nazornega pouka omeni, da je le-ta duša vsemu pouku; brez nazornosti je pouk mrtev; posebno v I. in II. šolskem letu se vse poučevanje suče okoli nazornega pouka. Učitelj naj zlasti pazi, da poučuje po metodiških stopinjah; prvo je stvar, potem še le beseda. Učitelj se mora nadalje preskrbeti s potrebnimi nazorili; kjer ni resničnih predmetov, naj bodo vsaj podobne ali obrazci. — Branje naj se na nižji stopinji goji pred vsem mehanično, na srednji logično in na višji estetično, vendar se mora že na najnižji stopinji gledati na to, da otroci umevajo, kar so brali, in da primerno naglašajo. — Pri slovnici pove se najprej primer, iz tega se izvaja pravilo, in temu sledi vaja. — Pravopisje se lahko zveže s poukom v branji, slovnici in spisji; — vsaka spisovna vaja se mora dobro pripraviti, potem se izdelata, in slednjic najprvo učitelj in potem otroci napake popravijo. V najvišjem razredu naj se pisma in opravljeni spisi marljivo goje, tudi, kako je izpolnjevati poštné tiskovine, naj se učencem pové. — Nemški jezik naj se uči tako, da se ga otroci tudi naučé. Nemška slovnica bodi v tesni zvezi s slovensko, tako tudi spisje. (Konec sledi.)

S Kranjskega. (Raznoterosti.) Nastopila je tako imenovana doba kislih kumar, ali če hočemo, pasjih dni, mi „šolmajstri“ pa recimo, doba „dolce far niente“. Počitnice! ali nas zavidajo mnogi za nje. Pogosto se čuje, sedaj pa lahko si učitelji ogledajo malo sveta, to je kakor nalašč. Gotovo se prav lahko vzame grčavko v roke, samo da je kaj v žepu. Ali to je križ, da pomanjkuje „okroglega“. Po mnogih drugih deželah skrbé višja oblastva, da priskočijo društvom, ki goje potovanje, z gmotnim prispevkom. Vsaj lahko tudi kranjski učitelji kako tako društvo osnujete, ker vedno snujete nova društva, višja oblastva bodo že svoje storila, tako bode si mislil marsikdo. Gotovo! Pokojni Ribnikar mi je nekoč pravil, da je osnoval tako društvo, nabral precej udov, ki so se zavezali plačevati jedno leto mesečne doneske po pet kron. Nabrala se je prav lepa svota, sestavil se je že potnik in vse je bilo v redu. Ker je pa pokojnik mislil, da bodeta slav. dež. odbor in kranjska hranilnica gotovo odprla svoja darežljiva žepa, se je obrnil do njih s prošnjo za podporo. Ali ne čudite se! Kranjska hranilnica je odgovorila, da ne more nič darovati, ker bi se potem oglasilo vedno več društev, in hranilnica bi ne mogla potem zmagovati teh stroškov. Naš slavni dež. odbor pa še odgovoril ni, temveč shranil prošnjo brž ko ne za ogledalo.

V nekem šolskem okraji so bila letošnja vabila h okrajnej učiteljskej konferenciji dvojezična, to se

pravi, najprvo nemška, potem pa še le slovenska, akoravno v tistem okraji niti jedne nemške šole ni. Prejšnja leta so bila pa le čisto slovenska in kranjski učitelji — ne slovenski — so vsejedno prišli pravočasno. Duh časa!

Jako vesela vest se mora zabeležiti potomcem našim v trajen spomin, namreč kako bujno se razcvita na slovenskih gimnazijah v Ljubljani in v Kranji blažena nemščina. V Ljubljani imamo na slovenski gimnaziji jedino le nemška spričevala, kar je baje posebno dobro za slovenske očete na trdih kmetih, da si belijo glave nad nemškimi spričevali. Vsaj pa ni treba, da zna slovenski oče, kako spričevalo prinese domu njegov sin, ka-li. Kranjska gimnazija pa se še bolj odlikuje, tam so pa izdali celo „perjone“, a ne letnih poročil. Žalostna majka Kje je le trohica onega navdušenja pri slovenskih profesorjih, ki so ga kazali na Dunaji kot slovenski višješolci?

V Novem mestu se delajo že velike priprave za dostojen sprejem „Zaveznikov“, mogoče tudi „Pedagogičnega društva“. To bode dan navdušenja in veselja.

(Častne diplome.) V imenu „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ je v soboto 17. t. m. posebna deputacija pod vodstvom podpredsednika gosp. ravnatelja J. Lapajne-ta slovesno izročila „Zavezinima“ častnima članoma, c. kr. ravnatelju gosp. H. Schreinerju ter nadučitelju in „Popotnikovemu“ uredniku g. M. J. Neratu v Mariboru, po gosp. Sr. Magoliču v Celji kaj krasno in umetniško izdelani diplomi. Okraski na diplomah so vseskozi prostoročno risani in okusno v akvarelu slikani, besedila: (a) Zaveza slovenskih učiteljskih društev imenuje blagorodnega, velečastitega gospoda Henrika Schreinerja, ravnatelja c. kr. učiteljskega, c. kr. okrajnega šolskega nadzornika itd. v Mariboru radi velikih, neprecenljivih zaslug, koje si je kot vzorni učiteljski vzgojitelj in plodovit pedagogičski pisatelj ter iskren pospeševatelj narodnega šolstva pridobil za slov. učiteljstvo in mili naš narod svojim prvim častnim udom. Pri VI. glavnem zboru v Gorici, dne 17. avgusta 1895. — b) „Zaveza slov. učit. društev“ imenuje blagorodnega, velečastitega gosp. Mihaela Nerata, nadučitelja Leitersberg-Krčevinske šole v Mariboru, urednika „Popotnikovega“ itd. v priznanje njegovih obilnih, neprecenljivih zaslug za „Zavezo slovenskih učit. društev“ in za spretno neustrašljivo in uspešno uredovanje njenega glasila „Popotnika“ za svojega drugega častnega uda. Pri VI. glavnem shodu v Gorici, dne 17. avgusta 1894.) pa kaligrafično izvršeno. Res izdelka delata vso čast spretnemu domačemu umetniku, katerega lahko vsakomur priporočamo.

(Imenovanje.) Gosp. Anton Nagele, c. kr. profesor na moškem učiteljski v Gradci, imenovan je c. kr. okr. šolsk. nadzornikom za mesto Celje,

c. kr. okrajnim šolskim nadzornikom za mesto Maribor pa je imenovan gospod Franc Frisch, ravnatelj meščanskej deški šoli v Mariboru.

(Šolska klop — Patent Weixl.) Kraj. šolski svet v Vojniku sklenil je soglasno vpeljati v vseh petih razredih svoje šole Weixl-jevo patentovano higienično šolsko klop.

(Nastanitev naših dijakov) v Mariboru dela starišem gostokrat veliko preglavic. Opozarjamo torej še enkrat p. n. tovariše po deželi, da je naš urednik, kateremu so tukajšnje razmere dobro znane, rad pripravljen v tem oziru posredovati in svetovati vsakemu, kdor se do njega obrne. Treba mu je le naznaniti poleg navadnih stvari tličočih se dijaka, tudi ceno, po kateri se stanovanje želi.

Premembe pri učiteljstvu. Nadučitelj v Begunjah g. Josip Turk je imenovan nadučiteljem na štirirazrednici v Dolenjem Logatcu, učitelj v Radečah g. Martin Humek nadučiteljem na dvorazrednici s Bohinjski Bistrici, učitelju g. Francu Galetu v Šiški pa se je podelilo II. učiteljsko mesto na isti šoli. Učiteljici gospdč. Frančiški Wruss pri Devici Mariji v Polji se je podelilo III. učiteljsko mesto na ljudski šoli v Šiški, učiteljici v Senožečah gospdč. Ivanki Furlan II. učiteljsko mesto na dvorazredni dekliški šoli v Tržiči, učiteljem-voditeljem na jednorazrednici v Banjiloki pa je imenovan pomožni učitelj v Hrušici g. Tomaž

Jelenc. Učiteljica Ivana Tomine na Vrhniki je stopila v pokoj. — Gosp. Matevž Spende dobil je učiteljsko mesto, gospa Avgusta Spende — dosedaj pri Sv. Duhu v Haložah pa poduč. mesto pri Sv. Miklavži blizo Ormoža. Gospica Ivanka Svoboda, podučiteljica pri Sv. Miklavži je premeščena v Dornavo, podučiteljica od tod, gospica Marija Danko pa k Sv. Duhu v Haložah.

Naznanilo. Zborovanje „Pedagoškega društva“ v Novem mestu vršilo se bo po nastopnem dnevnem redu: 1. Odborovo poročilo. 2. Razgovor o slovenski pedagoški literaturi. K zborovanju Zaveze. 3. Navseti. Naše „Pedagoško društvo“ izbralo je 10 delegatov, katerih imena se bodo javila pri zborovanju delegatov, v Novem mestu.

Vabilo slovenskim skladateljem!

V pospešitev in povzdigo slovenskega petja in slovenske glasbe razpisuje podpisani odbor v smislu § 24. društvenih pravil dve častni darili, vsako po 80 K, jedno za najboljši moški, drugo za najboljši mešani zbor, ter se obrača do vseh slovenskih skladateljev, prijazno jih proséč, da se temu vabilu številno in častno odzovejo in svoje skladbe — ime v posebnem zapečatenem listu — vsaj do 31. oktobra 1895. l. podpisanemu odboru poslati blagovolé.

V Ptuj, dne 25. avgusta 1895.

Odbor „Slov. pevskega društva“.

Razpis natečajev.

Št. 377.

Podučiteljska služba.

Na četirirazredni ljudski šoli pri Velikinedelji je takoj namestiti podučiteljsko službo z dohodki po III. plačilnem razredu in s prosto izbo v novem šolskem poslopi.

Prosilci ali prosilke naj vložijo svoje s spričevalom zrelosti, eventualno tudi s spričevalom učne sposobnosti in z domovnico opremljene prošnje predpisanim potom **do 30. avgusta 1895** pri krajnem šolskem svetu.

Okr. šolski svet v Ormoži, 2. avgusta 1895.
2-2 *Za predsednika: Ranner s. r.*

Št. 230.

Razpis učiteljskih služb.

Na petrazredni ljudski šoli z jedno provizorično paralelko pri Sv. Petru blizo Radgone (III. plač. vrsta) je s 1. novembrom t. l. druga učiteljska, oziroma podučiteljska, oziroma začasna podučiteljska služba nadomestiti.

Nemškega in slovenskega jezika popolnoma zmožni prositelji naj vložijo svoje pravilno in s spričevalom zrelosti in z dokazom avstrijskega državljanstva obložene prošnje najdalje **do 10. septembra t. l.** pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Petru blizo Radgone.

Okr. šol. svet v Gornjiradgoni, 3. avg. 1895.
2-2 *Predsednik.*

Št. 899.

Oznanilo.

I. Na ljudski šoli v Framu, ki bode od sedaj četirirazrednica, namešča se z začetkom prihodnjega zimskega tečaja stalno oziroma začasno služba podučitelja. S to službo so združeni dohodki tretjega plač. razreda. Pri povoljnem službovanji je krajni šolski svet pripravljen plačati donesek k stanarini.

Prošnje za to službo, opremljene s spričevalom zrelosti, oziroma tudi spričevalom sposobnosti poučevanja in z dokazom avstrijskega državljanstva naj se pošljejo najpozneje **do 15. septembra** krajnemu šolskemu svetu v Framu.

Okr. šol. svet Mariborski, dne 6. avgusta 1895.
Predsednik: Kankowsky s. r.

Cene muzikalije.

Preostalo mi je nekaj iztisov: „Skladeb † Avgusta Armina Lebana, III. zv.“, kateri je prej stal 40 kr. Zdaj dajem te iztise po 20 krajc. Po pošti 5 kr. več.

Isto tako imam še nekaj iztisov: „Pobožnih vzdihov, latinske maše za mešan zbor, uglasbil † Avg. Ar. Lebana“, (27 strani).

Prvotna cena je bila 1 gld., zdaj le 30 krajcarjev, po pošti 5 kr. več.

Ker je zaloga čisto nezadostna, naj se vsak pozuri, kdor bi rad imel ti dve muzikalni deli!

V Begunjah nad Cerknico, 20. avgusta 1895.
Janko Leban.

Vsebina. I. Na Dolenjsko! — II. Slovniška teorija Kernova. (Dr. Bezjak.) (XVII.) — III. Načrt za računanje na jednorazredni ljudski šoli. (L. Lavtar.) (III.) — IV. Pomagajmo si sami in Bog nam bode pomagal. — V. Slovstvo. (Novosti.) — VI. Listek. (Tutti frutti.) (Rešetar.) — VII. Društveni vestnik. — VIII. Dopisi in druge vesti. — IX. Natečaji in inserat.